

Asia: VN/2062/2020

Lukiodiplomiselvitys 2020

Vastaajaa koskevat perustiedot

Vastaatteko

e) jonkin sidosryhmän, järjestön edustajan tai edunvalvontaorganisaation roolissa

A) Luvussa 2 on kuvattu lukiodiplomit osana nykyistä lukiokoulutusta

Vastaako mainittu kuvaus mielestänne nykytilaa?

2) Vastaavat jossain määrin

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

-

B) Luvussa 3 on kuvattu lukiodiplomien saavutettavuutta ja yhdenvertaisuuden toteutumista

Vastaako mainittu kuvaus mielestänne nykytilaa?

2) Vastaavat jossain määrin

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

-

C) Luvussa 4 on kuvattu lukiodiplomien arvioinnin nykytila ja kehittäminen

Ovatko esitetyt näkemykset mielestänne relevantteja?

2) Ovat jossain määrin

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

-

D) Luvussa 5 on käsitelty lukiodiplomien tuomista osaksi yo-tutkintoa

Ovatko esitetyt näkemykset mielestänne relevantteja?

3) En osaa sanoa

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

-

E) Luvussa 6 on käsitelty diplomien hyödynnettävyyttä korkeakoulujen opiskelijavalinnoissa

Ovatko esitetyt näkemykset mielestänne relevantteja?

2) Ovat jossain määrin

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

-

F) Luvussa 7 on käsitelty lukiodiplomien kehittämiskohteita. Lukiodiplomit saatettiin nykyiseen muotoonsa lv. 2004-2005 aikana, ja niitä voi suorittaa taito- ja taideaineissa kahdeksaa erilaista. Luvussa mm. selvitettiin, miten lukiodiplomeita voitaisiin hyödyntää nykyistä useammissa oppiaineissa ja kansainvälisissä tiedekilpailuissa.

Ovatko esitetyt näkemykset mielestänne relevantteja?

2) Ovat jossain määrin

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

-

1.1. Lukiodiplomijärjestelmää tulisi edelleen kehittää ja syventää sekä se tulee liittää entistä vahvemaksi osaksi lukio-opetusta.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

3) En ole samaa, enkä eri mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

-

1.2. Sopiva viranomainen tätä työtä johtamaan ja koordinoimaan olisi Opetushallitus, jonka vastuulla lukiodiplomien kehittäminen on ollut koko niiden olemassaolon ajan.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

3) En ole samaa, enkä eri mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

-

2. Lukion opetussuunnitelman perusteet (OPH Määräykset ja ohjeet 2019:2a) -asiakirjassa määritellyissä taito- ja taideaineissa lukiodiplomien suorittaminen asetettaisiin kaikkia lukiokoulutuksen järjestäjiä velvoittavaksi. Tämä muutos kohdistuisi siis kuvataiteen, liikunnan ja musiikin lukiodiplomeihin. Tämä luo muutostarpeen lukiolakiin.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

3) En ole samaa, enkä eri mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Keskeinen kysymys on lukiolaisten tasavertainen mahdollisuus lukiodiplomien suorittamiseen.

3. Muissa kuin kuvataiteen, liikunnan ja musiikin lukiodiplomeissa lukiodiplomien järjestäminen säilyisi vapaaehtoisena.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

3) En ole samaa, enkä eri mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Keskeinen kysymys on lukiolaisten tasavertainen mahdollisuus lukiodiplomien suorittamiseen.

4. Tätä edellä kuvattua muutosta tuettaisiin muodostamalla kansallinen rakenne lukioasetuksessa määritellyn kehittäjälukioverkoston varaan. Nykyisistä kehittäjälukioista kaksi keskittyy kuvataiteeseen, kaksi liikuntaan ja kolme musiikkiin.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

3) En ole samaa, enkä eri mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

-

5. Kuvataiteen, liikunnan ja musiikin lukiodiplomeissa kehittäjälukioverkosto erityistehtävälukioverkoston tuella laatisi Opetushallituksen kanssa yhteistyössä pedagogiset ratkaisut, joiden myötä lukiodiplomien suorittaminen mahdollistuisi

aidosti maan jokaisessa lukiossa. Tämä pedagoginen ratkaisu sisältäisi ns. pohjakurssien ja lukiodiplomikurssien toteuttamisen. Tämä rakenne luotaisiin etä- ja/tai verkko- /virtuaaliopetuksen avulla.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

3) En ole samaa, enkä eri mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

-

6. Suoritetulla lukiodiplominäytöllä voisi korvata yhden ylioppilastutkinnon viidestä kokeesta. Ylioppilastutkintoa suorittava kokelas tekisi siinä tapauksessa äidinkieli ja kirjallisuus -kokeen sekä kolme koetta ryhmästä, johon kuuluu matematiikan-, toisen kotimaisen kielen-, vieraan kielen- ja reaaliaineen koe sekä lukiodiplomin.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

3) En ole samaa, enkä eri mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

-

7. Ylioppilastutkintotodistukseen tulisi kirjaus siitä, että kokelas on korvannut yhden edellytettävistä ylioppilasaineista lukiodiplomilla. Lukiodiplomista annetaan erillinen todistus. Todistuksen antaa kokelaan oma lukio. Jatkossa siis lukiodiplomin suoritus olisi ylioppilastutkintotodistuksen liite, eikä päättötodistuksen liite.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

3) En ole samaa, enkä eri mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Valintojen kannalta on myös keskeistä, että diplomien arvosanat tulevat Koski-tietokantaan samassa aikataulussa ylioppilastutkintotietojen kanssa.

8. Lukiodiplomien tuominen osaksi ylioppilastutkintoa edellyttää voimakasta lukiodiplomien arvioinnin kehittämistä. Esitetyt muutokset edellyttävät kansallisen mallin luomista lukiodiplomien arviointiin. Tämä arvioinnin kehitystyö tulee toteuttaa Opetushallituksen johtamana yhteistyössä ylioppilastutkintolautakunnan, korkeakoulujen sekä kehittäjälukiodien kanssa.

Esitämme, että lukiodiplomien oppilaitoksen ulkopuolinen arvioija määräytyy perustettavan kansallisen arviointiverkoston kautta.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

2) Olen jokseenkin samaa mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Toinen merkittävä haaste diplomeihin liittyen koskee niiden arviointia. Ylioppilastutkinnon arvostelu perustuu kansalliseen arviointiin, jolloin arvosanojen vertailtavuus on varsin hyvä. Ammatillisten tutkintojen arvosanojen vertailtavuudessa ongelmana on, että yhteisistä tutkintojen perusteista huolimatta arviointikriteerit vaihtelevat oppilaitoskohtaisesti merkittävästi.

9. Korkeakouluille tulee tarjota nykyistä enemmän tietoa koko lukiodiplomijärjestelmästä. Lukiodiplomien kehittämisessä tulisi jatkossa kuulla korkeakoulujen näkemyksiä ja tarpeita nykyistä enemmän, jotta korkeakoulut voivat tulevaisuudessa hyödyntää lukiodiplomeita nykyistä paremmin.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

1) Olen täysin samaa mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

-

10. Tässä selvityksessä esitetyt toimenpide-ehdotukset luovat edellytyksiä lukiodiplomien paremmalle hyödyntämiselle korkeakoulujen opiskelijavalinnassa.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

2) Olen jokseenkin samaa mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene pitää lukiodiplomien kehittämistä tärkeänä. Lukiodiplomit tukevat erityisesti taito- ja taideaineiden sekä sellaisten alojen opiskelua lukio-opintojen aikana, joilla ei ole omaa oppiainetta lukiossa. Lukiodiplomien käyttöä tulevaisuudessa ammattikorkeakoulujen opiskelijavalinnoissa voi olla mahdollista, mutta kaikilla lukiolaisilla on oltava mahdollisuus suorittaa diplomeja. Toinen edellytys on diplomien kehittäminen yhteistyössä korkeakoulujen kanssa. Diplomien laajuuden ja arvioinnin tulee myös perustua yhdenvertaisiin linjauksiin.

Lukiodiplomin käyttö ammattikorkeakoulujen opiskelijavalinnoissa

Ammattikorkeakoulujen opiskelijavalintajärjestelmä on viime vuonna uudistettu kokonaisuudessaan. Todistuvallinnän merkitystä kasvatettiin ja uudella AMK-valintakokeella valitaan valtaosa loppuista opiskelijoista suomen- ja ruotsinkielisiin tutkinto-ohjelmiin. Keskeinen periaate uudistuksessa oli, että valintaperusteet ovat hakijan näkökulmasta ennustettavat. Siksi uusia, merkittäviä muutoksia valintajärjestelmään tulee tehdä vain hyvin perustellusta syystä ja siten, että hakijoiden tasavertaiset mahdollisuudet ja kohtelu varmistetaan.

Ammattikorkeakoulujen halukkuus diplomien käyttöön opiskelijavalinnoissa riippuu vahvasti diplomien sisällöistä sekä vastaavuudesta ammattikorkeakoulujen koulutusalojen kanssa. Diplomi on opiskelijavalinnassa merkityksellinen, jos se sisältä valintojen kannalta merkityksellistä ja vertailukelpoista tietoa hakijoiden osaamisesta. Korkeakoulut tulee pitää aktiivisesti mukana diplomien kehittämistyössä, jos tavoitteena on laajentaa diplomien käyttöä korkeakoulujen opiskelijavalinnoissa.

Lukiodiplomien tarjonta, arviointi ja sisällöt

Diplomien käyttöönotto opiskelijavalinnoissa edellyttää niiden tarjonnan ja arvioinnin kansallista kehittämistä.

Keskeinen kysymys on lukiolaisten tasavertainen mahdollisuus lukiodiplomien suorittamiseen.

Toinen merkittävä haaste diplomeihin liittyen koskee niiden arviointia. Ylioppilastutkinnon arvostelu perustuu kansalliseen arviointiin, jolloin arvosanojen vertailtavuus on varsin hyvä. Ammatillisten tutkintojen arvosanojen vertailtavuudessa ongelmana on, että yhteisistä tutkintojen perusteista huolimatta arviointikriteerit vaihtelevat oppilaitoskohtaisesti merkittävästi.

Lukiodiplomien tulisi vastata korkeakoulujen koulutusaloja, jolloin niiden käyttö olisi mahdollisimman selkeää ja koulutusalan liittyviä valmiuksia esiin tuovaa. Esimerkiksi nykyinen liikunnan lukiodiplomi antaa osin valinnan kannalta relevanttia tietoa liikunnanohjaajan ammattikorkeakoulututkintoon hakevista opiskelijoista, mutta diplomin sisältöä voitaisiin kehittää koskemaan laajempia liikuntaan liittyviin teemoihin, eikä pelkästään lukiolaisen oman liikunnallisuuden arviointia.

Samoin luonnonvara-alaa tai kestävän kehityksen teemaa käsittelevät lukiodiplomit voisivat olla hyödyllisiä opiskelijavalintojen kannalta. Esitetyistä uusista diplomeista teknologian lukiodiplomilla on selkeämmin vastine ammattikorkeakoulujen koulutustarjonnassa kuin yrittäjyyden ja työelämäosaamisen diplomilla.

Valintojen kannalta on myös keskeistä, että diplomien arvosanat tulevat Koski-tietokantaan samassa aikataulussa ylioppilastutkintotietojen kanssa.

Kulttuurialan opiskelijavalinnat ja lukiodiplomi

Pääosa lukiodiplomeista kohdentuu aloille, jotka ammattikorkeakoulutuksessa ovat osa kulttuurialan tarjontaa – kuvataide, media, musiikki, tanssi ja teatteri. Kulttuurialan valintakokeissa ei käytetä samoja valintatapoja kuin muilla koulutusaloilla (todistusvalinta ja AMK-valintakoe), vaan valinnat tehdään pääasiassa korkeakoulukohtaisilla valintakokeilla.

Ammattikorkeakouluihin hakeutuu opiskelijoita lukiotaustan lisäksi myös ammatilliselta toiselta asteelta – kolmannes valituista opiskelijoista on suorittanut vain ammatillisen tutkinnon. Jos lukiodiplomi kytketään vahvasti osaksi ammattikorkeakoulujen kulttuurialojen opiskelijavalintaa, eri väyliä tuleville hakijoille tulisi järjestää erilaisia hakujonoja, eikä se ole kulttuurialan koulutusmäärillä tarkoituksenmukaista.

Lukiodiplomin käyttö kulttuurialan opiskelijavalinnoissa on ongelmallista toteuttaa siten, että eri koulutustaustaiset hakijat olisivat yhdenvertaisessa asemassa keskenään. Tämän vuoksi kulttuurialan kouluttajat eivät ole valmiita sitoutumaan nykymuotoisen lukiodiplomin ottamista kiinteäksi osaksi opiskelijavalintaa. Diplomia saattaa olla mahdollista hyödyntää nykyistä laajemmin esimerkiksi valintoihin liittyvissä ennakotehtävissä.

11. Kotitalouden lukiodiplomi korvataan yrittäjyyden ja työelämäosaamisen lukiodiplomilla.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

3) En ole samaa, enkä eri mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

-

12. Käsityön lukiodiplomi muuntuu ja uudistuu teknologian lukiodiplomiksi.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

2) Olen jokseenkin samaa mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

-

13. Yrittäjyyden ja työelämäosaamisen sekä teknologian lukiodiplomin kehittämistyö annetaan Opetushallitukselle ja kehittäjäluokioille, joiden tehtävänä on kyseisen alan kehittäminen.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

3) En ole samaa, enkä eri mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

-

14. Lukiodiplomit pysytetään niissä oppiaineissa/oppiaineryhmissä, joissa osaamisen näyttönä ei voi toimia nykyisen muotoinen ylioppilaskoe. Lukiodiplominäyttö ei siis laajene aineisiin, joissa nykyisen muotoisia ylioppilaskokeita järjestetään.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

3) En ole samaa, enkä eri mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Lukiodiplomien tulisi vastata korkeakoulujen koulutusaloja, jolloin niiden käyttö olisi mahdollisimman selkeää ja koulutusalan liittyviä valmiuksia esiin tuovaa. Esimerkiksi nykyinen liikunnan lukiodiplomi antaa osin valinnan kannalta relevanttia tietoa liikunnanohjaajan ammattikorkeakoulututkintoon hakevista opiskelijoista, mutta diplomin sisältöä voitaisiin kehittää koskemaan laajempia liikuntaan liittyviin teemoihin, eikä pelkästään lukiolaisen oman liikunnallisuuden arviointia.

Samoin luonnonvara-alaa tai kestävä kehityksen teemaa käsittelevät lukiodiplomit voisivat olla hyödyllisiä opiskelijavalintojen kannalta. Esitetyistä uusista diplomeista teknologian lukiodiplomilla on selkeämmin vastine ammattikorkeakoulujen koulutustarjonnassa kuin yrittäjyyden ja työelämäosaamisen diplomilla.

H) Luvussa 9 selvitysryhmä kuvasi lainsäädäntö-, opetussuunnitelma- yms. muutostarpeet.

Miten kommentoitte selvityshenkilöiden edellä esittämiä muutostarpeita?

-

I) Luvussa 10 on esitetty ehdotettujen muutosten kustannusvaikutuksia ja niiden kohdentumista.

Vastaavatko esitetyistä muutoksista aiheutuvat kustannukset käsitystänne kustannuslisäyksistä?

3) En osaa sanoa

Perustelkaa näkemyksenne etenkin, jos katsotte, etteivät arvioidut kustannukset vastaa esitetyistä muutoksista aiheutuvia kustannuksia:

-

Ylönen Nina
Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry